Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САНТА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтынньы 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 127 (6263) | 1985 сыл Алтынньы 19 күнэ СУБУОТА | Сыаната 3 харчы.

Советскай Союз үлэһиттэрэ! ССКП XXVII съезһин үлэҕэ саҥа кыайыыларынан, норуот бүттүүнүн социалистическай куоталаһыытыгар үрдүк ситиһиилэринэн көрсүөҕүҥ! Охсуулаахтык, стахановтыы үлэлиэҕиҥ!

(ССКП КК Октябрдааҕы Ыҥырыыларыттан).

СҮҺҮКЭН СУОЛТАЛААХ ПОЛИТИЧЕСКАЙ ДОКУМУОННАР

Субу аҥай буолан даспыт ССКП Киин Комитетын алтынньыатааҕы (1985 с.) Пленума хаан-уруу Коммунистическай партиябыт уочараттаах XXVII съезһин иннинээҕи сүүкэн политическай суолталаах документтарын — ССКП Программатын саҥа редакциятын, ССКП Уставын уларытыылар уонна 1986—1990 сылларга уонна 2000 сылга диэри кэмнэ ССРС экономическай уонна социальнай сайдыытын Сүрүн туһаайыыларын бырайыактарын дьүүллэйэн биһиэхтэ. Партия, государство, норуот бүттүүнүн олохтоох түстүүр иэдэс документтар бэлэмнэнэ-тахсыбыттар.

Биһиги ороҕуоммут коммунистара, бары үлэһиттэрэ, советскай норуот бүттүүнүн курдук, ССКП КК уочараттаах Пленумун үлэтин түмүктэрин, Пленумна ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев диринг ис хоһоонноох дакылаатын киэҥ сэҥээрбиэхтэн, сүүкэн өрө көтөҕүллүүнэн, истиҥ биһиэхтэлиэхтэн көрүстүлэр.

ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев дакылаатыгар дьэҥкэтик бэлиитэммитин курдук, партия съезд иннинээҕи документтарыгар билиҥнии кэрдиис кэмнэ ССКП ис да, тас да политикатын программнай сыаллара, партия генеральнай линиятын, киин экономическай стратегиятын туһаах боппуруостара, маассаҕа үлэ формалара уонна ньымалара толору саҥа күүһүнэн этиллиннилэр. Пленум биһиэхтэ документтарыгар үөрүнэриэхтэр партия дойду социальнай-экономическай сайдыытын тэрилтэтин концепциятын туруорда.

Киин Комитет Пленума биир саҥаанан биһиэхтэ биһиги партиябыт Үһүс Программатын саҥа редакциятын бырайыактар киин сүрүн теоретическай уонна политическай балаһыанньалара оннуларынан хаалларылыннылар. Ону сэргэ Программа ис хоһоонун салгыы байытыы, сайыннарыы бэрэдэгинэн, ленинскэй принциптэргэ олоҕуран киин олох бэрэбиэркэлэһиини тулуйбатах эрэ-тэрэ критическэйдик хаттаан көрүлүннүлэр. Итиннэхэ ССКП Киин Комитета Программа — бу партия туругу ситиһэрин уонна туох туһугар охсуһарын туһунан дьэҥкэ уонна чуолкай сайабылыанньа буолуохтаах-буолуоҕа. Программа саҥа редакцията — социализмы былаанньахтык уонна бары өттүнэн сайыннарыы, советскай общество коммунизмҥа салгыы барыытын, эйэ уонна социальнай прогресс иһин охсуһуу программата.

Сүрүн туһаайыылар бырайыактарыгар ССКП Программатын олохха киллэрии уон иккис пятилетка уонна 2000 сылга диэри кэрдиис кэм эпиэттэах сүһүөрэр сыһыаран чопчу былаанньах сорудахтар көрүлүннүлэр. Ыытыллыбыт үгүс эрэ-тэрэ уонна түмүгэр бырайыак экономическай түүнүүҥү тургэтэтэр, ону кытта тэҥнэ норуот олоҕун үйгүтүн салгыы түспэрэрэ, дойду экономическай потенциалын бөҕөргөтүү уонна киин оборонаналар мөдүн кыаҕын сөптөөх таһымнаах тутуу курдук стратегическай соруктары быһаарар туһунан партия программнай көрдөбүллэригэр сүүрбэ эпиэттиир тыла өгөһүллэрэ ситиһиллиннэ. Саамай кыдыгыйа саҥа пятилеткэҕэ национальнай дохуот уонна материальнай производство бары салааларын бороҕуоксуйаларын түүнүүлэрэ, ол бастаан бүүс-бүтүннүүлэрэ үлэ өгөрүмүтүн үрдэтии суотугар ыытыллыбыттара көрүлүннэ. Итини ситийэр туһугар быаннаахтыны уонна салаалаҥы, хаһаайыннаахтын ньымаларын түспэрэн иһин, бары учаастактарга дьиссиплиинэни бөҕөргөтүү уонна эпиэтиннэһии үрдэтии, маасса айар активнайын бары дьаһаллаларынан сайыннарыы соруктара туруорулуннулар.

Пленум биһиги партиябыт Сүрүн совуонугар, партийнай олох кодексатыгар — ССКП Уставыгар уларытыылар туустарыгар КК Политбюрото киллэрбит бырайыагын биһиэхтэ. Оннооҕор көрүллэр дьаһаллар демократическай централизм ленинскэй принципкэ олоҕуран партияны тэрээһин өттүнэн салгыы бөҕөргөтүүгэ, дойду иннигэр саҥа соруктар турар кэмнэригэр ССКП салайар оруолун өссө үрдэтиигэ кемелоһоллоругэр саарбаҕалаһын суох.

ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев баҕалаах-эбитин курдук, Пленум партия XXVII съезһигэр бэлэмнэнии олус эпиэттээх кэмин — экономика уонна политика сүүкэн суолталаах боппуруостарыгар партия норуоту кытта улахан уонна быһаччы сыдьаайыннаах кэрдиис кэмин ааспыта. Пленум биһиэхтэ документтара съезд иннинэ буолар партийнай мунньахтарга, конференцияларга уонна союзтаах республикалар компартияларын съездэригэр, Сүрүн туһаайыылар бырайыактара бары үлэ коллективтарыгар, үөрэх заведениелэригэр, воинскай частарга уонна общественнай тэрилтэлэргэ киэҥник дьүүллэһиллиэхтэрэ. Ол иннинэ киниэхтэрэ, биллэн турар, коммунистар, бары үлэһиттэр сиһилии билсиэхтэрэ, үөрэтиэхтэрэ.

Съезд иннинээҕи партийнай документтары дьүүллэһии — улахан эпиэттээх политическай хампаанньа. ССКП КК Политбюрото ыйытыгын курдук, партийнай тэрилтэлэр бу үлэни ураты үрдүк тэрээһиннээхтик, чопчутук, деловойдук ыытыахтаахтар. Дьүүллэһии кэмигэр сүрүн болдьохтоох экономика туһаах боппуруостарыгар уурааннаах, үлэ коллективтарын туох баар кыһаммыылара бүтүннүүтэ 1985 сыл былаанньарын уонна эбэһээтэлистибэлэрин халбаҥа суох толоруурга, саҥа пятилеткэҕэ тэрээһиннээхтик киириигэ бары резервэлэри туоҕа тардыыга түмүллуохтаах.

РАЙСОВЕТКА—БЫЫБАР

Народнай депутаттар ороҕуоннаах Советтарын исполкома 1985 сыл алтынньы 10 күнүнээҕи быһаарыытынан «Саха АССР народнай депутаттарын олохтоох Советтарын быыбарын туһунан» Саха АССР Сокуонун 54 ыстатыйатыгар сөп түбэһиннэрэн уонна народнай депутаттар XIX ыҥырыылаах ороҕуоннаах Советтарын үһүс сессиятын быһаарыытыгар олоҕуран, туораабыт депутаттар оннуларыгар 7 №-дээх, 36 №-дээх уонна 49 №-дээх быыбардыыр округтарга быыбары 1985 сыл сэтинньи 17 күнүгэр, баскыһыанньаҕа, ыытарга быһаарда.

БЫРААТТЫЫ МОНГОЛИЯТТАН ЫАЛДЬЫТТАР

Алтынньы 18 күнүгэр биһиги ороҕуоммутугар бырааттыы Монгольскай Народнай Республика Говь-Алтайскай аймаҕыттан күнду ыалдьыттар кэлиллэр. Делегацияны МНРП аймактаах комитетын тэриллэр отделын сэбиэдиссэйин эбээһинээҕин толороччу Дамаа салайар. Делегация составыгар МНРП аймактааҕы комитетын инструктора Даваазэг уонна Монгольскай-советскай дордоһуу аймахтааҕы от деленнетын эпиэтэллэр секретара Сэсэр баллар. Делегацияны ССКП обкомун тэриллэр отделын сэбиэдиссэйин солбуйаччы И. И. Корякин арыаллыыр. Ыалдьыттар сүрүннээн партийнай уонна ороскуотунай кытта билсиһиэхтэрэ.

Бэрэбээ күн бастакы аҥарыгар делегацияны ССКП райкомун бастакы секретара И. П. Листиков приемнаата. Таб. И. П. Листиков күнду ыалдьыттарга ороҕуоннаах партийнай тэрилтэ олоҕун уонна ороҕуон үлэтин-хамнаһын кытта билиһиннэрдэ. Приемҥа делегация салайаччыта Дамаа ыытта.

Делегация иэдэс күн «Мындаҕаайы» совхоз рабочайдарын кытта көрсүстэ, производствоны тэриллэрин кытта билиспэтэ.

Киниэхтэр бүгүн ороспортивнай оскуолатыгар сылдьыахтаахтар, киэһэтин ороҕуон киниэн олохтоохторун кытта көрсүһүөхтэрэ.

Снимокка: Монгол доруобуйатын ССКП райкомун бастакы секретара И. П. Листиков приемнуур.

П. Оконешников фотата.

Ороҕуон үлэһиттэрэ ССКП КК субу буолан ааспыт Пленумун түмүктэрин истин биһиэхтэлинэн көрүстүлэр

САНААБЫТЫН САЙА ЭТЭР

Хаан-уруу Коммунистическай партиябыт Киин Комитетын уочараттаах Пленумугар ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев өгөрбүт дакылаатын Арылаах отделениетын рабочайдара диринг саҥаларынан эпиэтилэр. Пленумҥа Иҥа дойдубут иннинэ сайдыытыгар, коммунизм диэки эрэлээхтик хардыылаһыыларыгар, норуот олоҕун үйгүтүн салгыы түспэрэрэ чопчу соруктар тэриллэннилэр.

Мин Ас-уол программатын толоруута быһаччы кыттарбыттан үөрэбин. Ааспыт тоҕус ыйга хас биирдии фермаҕа ыытыллыбыттан 1625-тэн ис хуораҕы ыаҕым. Сыл түмүгүнэн 2000-лаах кирбиинэ ыларга дьулуһабын. Итэ буолуоҕа мин хаан-уруу Коммунистическай партиям туруорар улууканнаах соруктарын толоруурга дьыалаанан эпиэтэстим.

М. ИВАНОВ,
ыанньыксыт.

САЙДЫЫБЫТ ЭРКЭЭЙИЛЭРЭ

ССКП Киин Комитетын алтынньытаабы (1985 с.) Пленумугар көрүллүбүт боппуруостар хас биирдибитигэр быһаччы сыһыаннаахтар. Съезд иннинээҕи документтар — дойдубут сайдыытын эркээйидэрэ. Киин Комитет Пленумун уураабар этиллибитин курдук, итиэннэ дьүүллэһиигэ коммунистар уонна партийнай суохтар активнайдык кыттыыларын хааччыйыы сүүкэн суолталаах. ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев Пленумҥа дойду экономическай-социальнай сайдыытын туруктаах биһиги тыын боппуруоспут буоларын өссө тоҕуй тоҕоолоон баҕалаах-эбэтэ. Оттон бу стратегическай соругу толоруу хас биирдиибит партия Программатын, дойду ис уонна тас политикатын ис хоһоонун тоҕо диринник үөрэтиллэн, өйдүүрүттэн быһаччы тутулуктаах.

Киһи дьыл-чахчы ыалдьыбан, сүрэхпин-санаатын ууран үлэлэппэтэ, производство ханнык да салаатыгар үлэ өгөрүмүтүгүн үрдэтэр кыахтаах. Ону «Мындаҕаайы» совхоз хаппыыста үүнүрээччиларын бэйиэлэрэ тэриллэрин түмүгүттэн дьаныы көрүөххэ сөп. Оруруоттуттар гектартан ортокуунан 40 тонна хаппыыстаны ииннэрэн государтыва 300 тоннаны тутардылар. Звеноҕут бригадаҕынан бадараан ньыматынан үлэлээтэ.

Пленум уураабар бары учаастактарга тэрээһиннээх уонна дьиссиплиинэлээх буолуну үрдэтэр туһунан этиллибитин ис сүрэхпиттэн биһиэхтэтим.

М. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
«Мындаҕаайы» совхоз механизатора.

Партийнай олох; отчуоттар-быыбардар

Тэрийэр үлэни уонна эппиэтинэҕи үрдэтиэххэ

«Чурапчы» совхозтааҕы партийнай тэриллэ отчуоттуур-быыбардыыр мунньах партком иккис секретаря Е. И. Филиппов аҥаардас. Отчуоттуур бырааппыт партийнай-тэриллэр, партийнай-политическай үлэни туоларыыта, производствоҕа коммунистары аттаран туруорууга, кадрдары иитиигэ утумнах үлэ ыытылларыгар. Совхозтан эти уонна түүлү чогуу литиэктэлэри быладьыалары үөдүйүү хаалтаммыт.

Бастыҥ дьиэнэру бириҥкиэс суммордаан партия көмөтүн таһаарыыга бэлэмнээ күүһүрдүлүннүк. Сылгыгаалы пеховой партийнай тэриллэ отчуоттуур комсомолтан 7 киһиэхэ түммүт.

Кэтэхтэлэр партийнай-механизатордар социалистическай куоталаһыыларын хаттаппыт тэрийбит. Маҥнай ыччат сопрунан дьарыктанарыгар, сылгыгаалыы балаҥча тэриллэр. Партком уонна дирекция ыраах алаарыы уонна үлэлээн үөрүлүөбүлэрэ туруоруллуулларын туоруурыгар совхозтан мөгүрүөлүгэр бэлэтэммит дьаһаллары олохтоох кылдьыы-тутуммахтык үлэлэппиттэр.

Дакылаатчыт уулусса тэриллэ, ыраах алаарыы коммунистар партийнай-тэриллэр, иитэр үлэҕэ бар итэҕэстэри хиэнэ-ыраах ыраабыдар итиннэ сыҥа кэбиспиттэрэ дьүрүскэлэрэ уонна ааҕыллыбыттар.

Партком үлэтин суох итэҕэйиннэн толоруну, тиэнтэ-тиэнтэ эрдэ мөҥүлүннэ. Сыл саҥа сылдьыбыт уураахтар, сылдьыбыт уураахтар, ыраах алаарыы кинилэрэ. Бурдук уонна оҕуруот аҕатарын үүнүүлэрин ыллыы пятилеткаҕаары бэлэмнээн түмүктэнэллэр. Совхозтан суоҕу кытыгын сүрүн хлачыстыбаннай көрдөрүүлэрэ олус намыһах. Маҥнай суоҕу боруодата, племенной үлэ туоларыллыбыттыар. Йаа суоҕуттан тэрилгэ ыллыы олус ардыгын тэрилгэ эмтэтиллэр, ветеринарнай үлэһиттэртан, бригадьыырдартан, управляющайдартан партком да, дьиэлэй партийнай тэриллэр да кытыанах ирдэбилин туруорбатахтар.

Коммунистар И. Д. Кажемякин, П. Х. Ренетилов уо. д. а. партком секретаря, совхоз директора, кылаабынай специалистар кинилэр сылдьан дьыалыта кэ-хоро кэнсиэдэтэрин, уо-хаммас туругун сайдыны бэлиитэнэрбэттэрин, кадрдаах тэриллэ ыллыы сылдьан салайаллэрин сөрдөхтүк критиковалаттылар. Кинилэр совхоз киин аппаратын эпиэтэлэх, үлэһиттэрэ дьыалларын, түмүк, кэрүүлүү үлэҕэ ыраарыллыбыт сиэтэ суох кыталларын, от хомуурун кэмнэр агитаторлар анкардас сайдыннылларын эрэ өөрдөчиэн мунурдаллаллар, дойду ис, тас олоҕун, наука, техника ситиһиилэрин совхоз экономиката, сайдар кэскилэрин бэлиитэнэрэ ыыт дьыалбатын мөҥүлэр.

Оттон И. П. Попов, Д. М. Дарамаева үлэһиттэр социалистическай тэриллэ ирдэтэриллэр тоҕоостуулар. Сылдьыы уонна Кыыллаахтаах спортивнай сылдьыы маҥнаатык туһаныллыллар. Профсоюзнай тэриллэр «партизан» ыкпыттардары, оборудованиелэри самаардыыллар, бэлэтэ комсомолсоттор. Аралардар өнү таҥа итэриктэбиннэ уларыы өлүөхүнэ уонна үлэ дьыалаһыгын бырааптааҕы ыытар-айдар үлэни кэҥэтэллэрэ этиллэр.

И. П. Беляева партком политическай-иитэр үлэни салгыы туоларыыта интеллигенция, специалистар, общественнай тэриллэр кэҥэтэрин бэлэтэ, туоруор аналаах бэлиитэнэ. Урукку этиллэр партком секретаря үөскүү хайаастыбаннай үлэни түбүгүрүө. Кэлэр этиллэр сүрүн бодоруоктуна партийнай-тэриллэр, политическай-иитэр үлэҕэ туһаайыллыа нада, диэтэ киэн.

— Үчүгэй саҕаланыннары, түүк эбэҕэтэлистибэлэри олохтоох кылдьыннан тэрийбит, кэтэхтэбит, экономическай ирдэбилгэ бууллуу партком үлэтин биир сүрүн итиҥнэннэн буолар, — диэтэ И. С. Леонтьева.

Оҕу матыыр таҥнылларыгар бигэргэтэ. Совхозка тутуулуу сиэтэнэ, сылгыгаалыы тэриллэ таһаарыллыбыт көрөхсөбүлэрэ, сарадаалыыннар, племенной үлэни туоларыы, сылгылар сайаннара мөҥүлэр үүнүмтэ үрдэтэрэ ыыгырыылларын курдук бачыыннар салгыы хөбүлүүр, түмэр үлэни чинэтиллибэтэхтэр. Рабочийдарга тэриллибит экономическай үөрэх секуоллалара, үөрэҕи ылыы кыата сибиэстэбиннэрэ кыаллыбатах. Аҥаардас суоттаах үлэлэбин ситиҥиллибэт. Онуоха олохтоох партийнай тэриллэр быйыл мөҥүрүөлү күүһүрдэллэр эрэйиллэр.

Хоҕуна, мэчиирэс ыпдаарын ааҕыллыыта Таҥа, Баабаа, Намчара үөскүтэриэр кэмнэрэ уонна сайыллыы, хоҕуна бурдук сирдэрэ бүтэйдэбин, үүтү, эти эбэтин тутаҕ дьаһаллыларыан буоллаллаарын бэлиитэлэ туран, Ф. В. Макаров, П. Н. Сирбин, Г. Н. Макарова маннык кэскилтэх үлэлэри кинилэргэ этиллэр.

Иҥэмнэлэх ыстатыа, хас биирдии коммунистан, сайаҕастыыланыллыан уонна специалистаат чочуу мөҥүрүгэ туруоруу мунньах сүрүн ураты-мынан буолла. Партийнай-тэриллэр, политическай-иитэр үлэҕэ туоларыыта, коммунистар үлэҕэ активностэрэ уонна эмиссиялэстэрин салгыы үрдэтиэхтэрэ гоҥуоруулуннуулар.

Партийнай мунньахха ССКП обкомун представителэ В. В. Платонов, ССКП райкомун бастакы секретаря И. П. Листиков кыттыыны ылыллар уонна тыл этиллэр.

Партийнай отчуоттуур кэмнэрэ үлэтэ ортоноо сыаналанна. Коммунистар партком саҥа составын, XXVIII өрөбүөнүнэн партийнай конференцияҕа делегаттарын быыбардаттылар.

х х х

Партийнай бастакы тэрэҕинэ мунньахтар секретаринан **Анатолий Романович Саргыдаев** талыллыбыт.

Н. БАРАШКОВ,
хаһыат анал. корр.

ТУОРАТТАН КӨМӨНҮ КҮҮТҮМҮӨХХЭ

ЫБСЛКС райкомун IV пленумуттан

Иллэҥ изм — киһиэхэ үөрүнэргэ, интеллектуальнай аттыгын сайдарга, социальнай сруктаары таларыарга, табаарыстыы бодоруһарга, физическай уонна ой-санаа аттыгын чэбдик буолууга нэдиэлэлэх бириэмэ.

Цечаттар культурнай сиэнэлэлэриэрдэ, иллэҥ кэмнэрин тэрийиигэ салгыы туоларарга уонна спортивнай сүүрүүлэри кэҥэтиллэр туһунныыта өрөбүөнүнэн комсомольскай тэриллэ торуоктарын туһунан дакылаанны ЫБСЛКС райкомун иккис секретаря **С. И. Яковлев** этиэрдэ.

Өстөн кэстэрбүнэн, өрөбүөн комсомолсоттара уонна ыччаттара үөрэх араас формаларыгар, общественнай үлэҕэ, самодеятельнай искусствоҕа ыытиллыбыт сыыналлар. Хоҕобур, Улуу Кыайыы 40 сылыгар анаммыт үүс-уран самодеятельнай өрөбүөннэлэри көрүү тэрэбилиэгэр сүрүн өрүөлү комсомолсоттар уонна ыччаттар ылыммыттара. Быйыл советскай ырыаны толоруучулар конкурстарын аан бастаан тэриллибитэ, онтон кэнниттэн үс ыччаттар уонна студеннар аан дойдуталары фестивалларын фондуттар ылыммыттыыта. Нэйилэммиэ олорор улахан сэргэхсийбиэн эдэр челеднстар отчуоттуур концертара сылдьыбыта. ЫБСЛКС райкомун уонна райсовет исполкомун культураҕа отделлэрэ тэрийиллэриэн культураҕа уонна спорка производственнай участоктар таһаарыстыы көрсүһүүлэрэ ыытыллыыллар.

Сыл аҥы спорт бисиэ көрүүгэ Чурапчы — Алексеевскай өрөбүөннэрин көрсүһүүлэрэ ыытыллыыллар. Быйыл өрөбүөн маҥнайгы комсомольскай ячейкатын секретаря Н. Дьячковский бирэдэбиэн ыытан бедестер кэмэ быыдьаастыыллар.

Өрөбүөн 27 кулуупутарыгар 248 куруһуоктарга уонна интернэтэрэлэри толбоһуктарга, — диэтэ дакылаатчыт, — 5447 киһи ылыммыттар. Аҥаардас үүстүрэн самодеятельность 111 куруһуоктарыгар 1775 киһи сылдьар. Хас биирдии кулуупка 200-түү киһи түнэр. Бу Союз орто кэрдэрүүтүнэн үс бүк ахсах. Оҥ эрэрэ үүс-уран самодеятельность куруһуоктара утумнаахтык үлэлэбэттэр.

Дакылаатчыт этиитэн сүрүн хотоҕо сылгыгаалы ыччат сылгыгаалыын тэрийиллэ комсомолсоттуун ыыгуур үүстүк хаарчаһабаллаах сыҕа. Ити бэрэчиэннэнэ быйыл Телеен уонна Улахан Күөл ыччатара культураҕа уонна спорка таһаарыстыы көрсүһүүлэрэ кэмэйи кыттыбыттылар. Мутудайдар үүстүрэн самодеятельнайдыгы өрөбүөннэлэри көрүү түүк хаарыын курдук улахан дьаһалтан эмиэ туора турдулар.

Комсомольскай тэриллэрэ, культурнай-массабай үлэ хас бүлэбут залыыгын хайдыбыт кэмнэр лекция өбүгэр дакылаат, концерт, массабай уҥуох. Ити ыччаты салгыыр. Оҥ тыл сылдьыт комсомолсоттар спортивнай бэлэтэммиттэр.

Үс сыл саҥа формаларын көрдөһүн, олохтоһун кэлэ быстан. Клубнай системаны киинэлэнэн кинорэтэ мэлдьы өрөбүөннэрбитэннэрэ хоһуллубыт. Оттон Оҕдуулуунна кулуун тиэмэтэн киинэлэр заттыан Үрэх Күөрэ кулуубун үлэлэтэн Дьаҥылаҥа сөпөрөн, производственнай участок кулуубун аҥаардас хаалтарбыттар.

Өрөбүөнгэ эстэтическай искусство үлэстэрэ соптоохтук тэнитиллибиттэрин С. И. Яковлев бэлиитэлэ. Ыччат ортотуттар тойуксут, чөбөрдэхсыт, өрүүт үүстүрэн прикладной искусствоҕынан дьарыктаныаччы суох. Республикаҕа хайаан тэриллэрэн күүппэккэ, өрөбүөнгэ фольклор бырааһынныгын тэрийиэхэ комсомолсоттор ыччаттарга ыыталлыах.

Уоҕдаа, Үрэх Күөрэ, Хатылыга, Телей Дириҥэр кулууттар улахчаабыт, аварийнай турукталлыллар. Оттон уон биирдэ пятилетка саҥа туттуллара Солоньеитаары, Кылаанныахтааары Культура дьиэлэрэ, Хоптоготоотааары спортзал ытыгэр системалара гүнэрэн бүлэн биэр да кэмнэ кэтэнэллэр. Комсомолсоттар бэйиэлэрин күүстэриэхэ иитии туоратта сатаабыттар, кинэ эрэ кэлэн оҥорон биэрэр хотоҕоттор. Киниэхэ иитии позициялара ЫБСЛКС обкомун пленумунан биэлэриллибит культурнай-массабай дьаһалтка ирдэбилэриэгэр хаһан да бэлэмнэнэ пленумҥа кэриэтэйдэннэ.

Эрилии Эрэчиэнин курдук ааҕыллыбыт ыччаттаах, бастаан спортивнай үүстэрдээх улахан совхоз өрөбүөн комплексный спартакиадатыгар кэлиэхэ сөбүлүннэ. Бу совхоз комсомольскай комитетыгар спортивнай документалыы диэн ааҕыллыбат. Спортсектор быладьа 4 эрэ нууччаах. Оттон иҥи дьаҥ бэйиэлэтигэр ааҕыллыбут «быладьа» сылгыгаалы- ыыт ыһаргадаан эрэ тыллартан турар. Ол гынан хомойуоох.

Бэйиэ үөйэлэ — техника үөйэтэ. Оттон ЫБСЛКС райкома ыччат техническай айымнаанан дьарыктаныыта кыайан тэнитиллэр. ДОСААФ өрөбүөннэрэ комитетын кыата уонсай тыыны буолан, спорт байыаннай-техническай көрүүлэрин күүскэ сайыннарар аналлаах бэлэтэнэ.

Иҥэстэлэргэ комсомольскай тэриллэлэр аҕыстыаларыны туоратар иҥэ өхүбүүлэрин күүһүрдүүлэрэ, бэлэтэлэтэллары өрөбүөннэрэ аннаан туран, сотуны өрөбүөн таҥаран ыытыллыах буолар. Комсомолсоттар Сылгыгаалы И. Макаров, интернат-оскуолаҕа — В. Макарова, «Мыҥдаралайыгар» — В. Иванова, арыгыстаах ыыны туоратыы — Е. Ноева уонна ыччат сылгыгаалыы ыыгыллыбыт ыыгыллыбыт ыччат сылгыгаалыы интернэйиэнэйдик тэрийиэ буоларын бэлэтэлэтэллэр. Онуоха комсомолсоттар бэйиэлэрэ иитиитэ кэтэрэ уонна тэрдэн ыытыллыахтаах буолар. Комсомолсоттар Сылгыгаалы И. Макаров, интернат-оскуолаҕа — В. Макарова, «Мыҥдаралайыгар» — В. Иванова, арыгыстаах ыыны туоратыы — Е. Ноева, арыгыстаах ыыны туоратыы — Е. Ноева уонна ыччат сылгыгаалыы интернэйиэнэйдик тэрийиэ буоларын бэлэтэлэтэллэр. Онуоха комсомолсоттар бэйиэлэрэ иитиитэ кэтэрэ уонна тэрдэн ыытыллыахтаах буолар.

Пленум совхозтарыгар кэлэр пятилеткаҕа сылларынан аттаран кулуутары өрөмүөнэйиэхэ уонна туоларан иитэрэ ыытыллыа сөрүүлэрэ бэлэтэлэнэллэр. Комсомольскай тэриллэлэр Культура учреждениелэрин, спортивнай тутуулары шефтэйиэхэ, иитэ ыыллыбыт бэйиэлэрэ ыыллыах ирдэнэллэр. Туоратын комсомол күүтүмүөхтэ.

Л. УНАРОВА,
хаһыат анал. корр.

ОКТЯБРЬ ИННИНЭЭҔИ ВАХТАҔА

Сылаҕыны — болдьоҕун иннинэ

«Якутгражданстрой» трест мөҥүчүөгүнэн коллектив, ССКП XXVII съезтын кэриэ бөлүөрдэлиэбит 27 ударнай декаллаҕа социалистическай куоталаһыыта ыытыллыбыт кытаан, тутар-таҥар үлэлэр сылаҕы быыбаҕын иннинэ толордо.

Мелиораторлар быйыл «Мыҥдаралайы» совхозка 660 гектардаах Малгуна кулуун-ыллыгыттан сиэтэхтаах үлэҕэ киллэрдилэр, Карл Маркс аатынан уонна «Мутудай» совхозтарга 143 гектардаах баалыыны сорох оҥорбуттар, Эрилии Эрэчиэнин аатынан уонна «Мутудай» совхозтарга 166 гектарга дуосканы эрчистаттылар, о. д. а. үлэлэри толордулар.

Коллектив сыл хаалбыт кэмигэр эсэ 70 тыһ. солк. тутар-таҥар үлэлэри толорорго сорудахтар.

В. ПОСЕЛЬСКАЯ.

Техника недьүүһүн үрдэтэн

Карл Маркс аатынан совхозка техника күүһүнүгэ мунутуур подразделениэхтэр туһаларга дьулуһар бастыҥ механизаторлар арыйаҥа суохтар. Кинилэр пятилетка түмүктэбиннэх сылыгар үлэ өнөрүүтүүтүн биллэрдилэр. Хоҕобур, Одуулуун оҥоттаах тракториистарыттан биирдэстэрэ А. А. Седалищев МТЗ-82 тракторынан аастыы гектаргга 1260 эталонный-гектардаах үлэни толорон быыбаҕын ыраарыннан аҕарда. Оттон тиийиилэрэ трактордарга ордук үчүгэй көрдөрүүнү эдэр механизатор Н. Н. Артемьев сиэтэ. Киниэхэ сыл саҕаланыыгыттан толорбут үлэтэ 2340 эталонный-гектарга тэҥнэстэ.

Бастыҥ механизаторлар сылаҕы эбэҕэстэхтэрэ болдьоҕун иннинэ толорорго дьулуһаллар.

Х. СТЕПАНОВА.

Эстафетаны өйдэтиллэн тутан

Болтоҥо эдэр маҥнайгыскыта Полина Павлова кыстыах устата хас биирдии фуражнай ыаҕыттан 1000 кг үүтү ыырга урдук сорунуу туруоруннэ.

Киин сайыныгы туорт сыҥа ыаах ахтыыттан 1357 кг үүтү ылгыы ылбыта. Бу — саҥа үлэлэри эрдэ сайыннаа үчүгэй көрдөрүү. Кыыс ыаахтарын ийэлэстэрэ, опытнай ыаанньыктыыттан Мария Петровнаттан, туоруоттан. Оттон кэрдиэдэт суоҕуҥут үлэ бэрэ сааҥай быыбаарыылаах учаастаҕар — тиэнэҕэлэри көрүүгэ барда.

Г. СМИРНИКОВ.

Народнай хонтуруол страницата

Дьон-сэргэ кырабы харабынан

КОНТРОЛЕРДАР уонна КЫСТЫК

Народнай контролердар оройуон совхозтара кыстыкка бэлэмнэниилэрин туруорар ыыппыт бэрэбиэркэлэрин түмүктэрэ комитетка көрүлүннэ. Общественнай суөһүнү кыстыкка киллэриигэ тэрээһин үлэни иилтэппүт, быһыллыбыт болдьохтору тутуһууну хаччыйбатах отделениелар управляющайдарыгар Федоров В. Е. (Хайахсыт), Кузьмин Г. Г. (Чакыр) ыйыы оноһулунна. Оттон Мугудай отделениетын управляющайыгар Перминов Н. Д., бэрэбиэркэ арыйбыт итэҕэстэрин туоратарыгар болдьох биэрэн туран, комитет эбии дьаһаллары ылларатарда. Карл Маркс аатынан совхоз кыстыкка киириигэ 150-са ороһу ньирэй быһа түһүүтүгэр, тымныйыытыгар, ону кэннэрэр дьаһаллары ылбатахтарыгар буруйдаах салайар үлэһиттэрин дьыалалара дьүүлгэ туруоруллуоҕа.

Бэрэбиэркэлэр көрдөөллөрүнэн, ыанньык, ордук ыччат суөһу, кыстык хотоннорго кэмигэр киллэриллибит курдук эрээри, кыстыгы тэрийиигэ, хаччыйыыга ураты болҕомтону эрэйэр итэҕэстэр баалар. Народнай хонтуруол олохтоох группалара, постара ону салгыы бэрэбиэркэлээн туораттарар соруктаахтар.

Туох ханнык иннинэ, болҕомто суөһүнү үчүгэйдик көрүүгэ-харайыыга, аһаҕыыга ууруллуохтаах. Кистэл буолбатах, оннооҕор кыстыкка балачча тэрээһиннээхтик киирбит Субуруускай аатынан, «Мыҥдаҕаайы» совхозтарга, Сылан, Хоптоҕо, Толоон отделениеларыгар суөһүнү сыгаас эбии аһылыгынан хаччыйбатахтарын түмүгэр үүт ыамын быһа түһүүтэ, борооску тымныйыыта, холлуута таһаарылынна. Одьулуун, Хоптоҕо, Хадаар, Чакыр, Мугудай, Хатылы отделениелэрыгар суөһү кэннэҥэн өлүүтэ салҕанан тахса турар. Аҥардас балаҕан ыйыгар совхозтар итинтэн 38 суөһүнү сүтэрдилэр. Биллэрин курдук, быйыл ороһу, кичэллээх көрүүнү, эмтээһини эрэйэр суөһүлэр элбэхтэр. Ол үрдүнэн ханна да эмтиирсэрэтэр пуннар тэриллэ иликтэр.

Иккиһинэн, зоотехниктартан көҥүлэ суох ыанньыгы бас-баттах уолларыы ферма ахсын таһаарылынна. Онну бэрэбиэркэлээн тохтотор дьаһаллары ылыахха. Суөһүнү балансаламмыт аһылыгынан толору хаччыйыыга кытаанах хонтуруол олохтонуохтаах. Дьиҥэ, кичэйгитин, былааннаах ороскуоттуур буоллахха онуоханыаха тиийэр комбикорм, сиилэс, турнепс миэстэҕэ баар.

Быйыл эбии аһылыкка сүрүннээн дуолҕаны сиэтии көрүллэр. Онуоха сол буоллар дуолҕа бэлэмнэмиэтэ. Сэтиннэн 1 күнүгэр диэри хас отделение ахсын агрегаттаах анал звеноолар тэриллиэхтээхтэр. Ону олохха киллэрии, дуолҕаны туһаныы норуот дезоркайдарын харахтарын далыттан таһаарыллыа суохтаах.

Мугудай, Арыылаах, Сылан, Болугур отделениеларыгар нэбиһиилээх оттору күүрүөһүлээн суөһү сиэһинэ, комбикорму бас-баттах туттуу чахчылара эрылыннылар. Иннинитин итинник хаһаайыстыбаннайа суох быһыыны, ыһыыны-тоҕууну утары охсуһууну салгыы күүһүрдүөххэ, буруйдаахтары дьүүлгэ туруертуохха.

Предприятиелар, тэриллэлэр харгыһа суох үлэлиир усулуобуйаларын хаччыйыы норуот хонтуруоллаччыларын болҕомтолорун киинигэр туруохтаах. Үөрэх, эдэ учреждениеларын, балыыһалары, олоҕу-дьаһаҕы хаччыйыы объектарын кыстыкка бэлэмнээһин ыраҕынан ситэтэ суох. Итинэн сибээстээн объектар капитальнай өремүөннэригэр, саҥа үлэҕэ киириэхтээх тутуулларга, производственнай уонна олорор дьиэлэр итии буолуулларын хаччыйыыга бэрэбиэркэлэр былааннаахтык ыытыллыахтаахтар, ордук мөлтөх туруктаахтар өһүөбай хонтуруолга ылыллыахтаахтар.

Кыстыкка норуот хаһаайыстыбатын бары салааларын туруктаах үлэтин хаччыйыы—хаһаайыстыбаннай эрэ буолбакка политическай сорук. Пятилеткалар кирбиилэриннээҕи кыстыгы ситиһиилээхтик атаарыыга, хаһаайыстыбаннай дьаһаллар болдьохторун тутуһууга, былааннар, эбэһээтэлистибэлэр туолуулларын хаччыйыыга, хаһаайыстыбаннайа суох быһыыны туоратыыга народнай хонтуруол группалара, постара достойнай кылаатталарын киллэриэхтэрэ.

С. СМИРНИКОВА,
НХОК инспектора.

Дьыл ыраатта, бэлэм сиппэтэ

Народнай хонтуруол Эрэлик Эристин аатынан совхозтааҕы группалара балаҕан ыйын бүтэһик күннэригэр ыыппыт бэрэбиэркэлэрэ өтделениелар быйылгы кыстыкка толору бэлэмэ суох киирбиттэрин көрдөрдө.

Киин отделение быйыл 9 хотонунан 1335 суөһүнү кыстатыахтаах. Бороскулар уонна ыанньыктар кэмигэр хотоннору бүлбуттара. Ол эрээри Үһүн Аласа уонна Мэлдьэхси хотонноругар КВ оһохтор, касостар, котельнайдар өремүөннэрэ дыл баччатыгар диэри ситэриллэ иликтэр. Отделение үс кормокухнятыттан биирдэрэ да үлэлээбэт. Суөһүгэ сылаас эбии аһылык сиэтиллибат, ыахтар иккитэ ыаналлар, ыам таҥнары түһэр.

Хадаарга Нуотара, Кырыс, Уорда саҥа хотоннорун гутту тэтимэ бытаарбыт. Отделениеҥа дуолҕаны бытарытар агрегаттар, дробилкалар суохтар.

Хайахсыттар алта сириэн 9 хотонунан кыстыыллар. Бэрэбиэркэ ыытыллыбыт күнүгэр 4 хотон, 1 үлэһиттэр олорор дьиэлэрэ эрэ өремүөннэммит этилэр. Үс кормокухнятан иккитэ үлэлээн эрэрэ. Хотоннор тастарыгар 70 тонна дуолҕа бэлэмнэммит да, дуолҕаны бытарытар агрегат оноһулунубакка турар. Кэтит Күөл ыанньык хотонун хаһаайыстыбаннай блогун итиэтэр система бытырыын тонмута өремүөннэммэтэх. Үргүөлэ фермаҕа итиэтэр система, котельнайа эмиэ ситэриллэ иликтэр. Ытырыкка, Сэмэн Ураҕар баччаанныга диэри эбии аһылыгы оторор КВ оһохтор суруоруллар сирдэрэ да чуолкайдамматахтар. Үгүс фермалар кыбыылара өремүөннэммэтэхтэр, дуолҕа кырбыыр агрегаттар, дробилкалар бүлүүлэ иликтэр.

Чакырга кыстык хотоннору өремүөннэһиэн бытаардыллыбыт, үс кормокухни баар буолуохтааҕыттан биир эрэ үлэлиир кыахтаах. Үлэһиттэр олорор дьиэлэрин өремүөннэһиэн эмиэ ситэриллибэтэх.

Рейдэлэр барыы отделениелар кыстык фермаларыгар кыһыы чуумуктар тэриллэр, үлэһиттэр итии аһылыгынан, эрдэҕэннэн, медицинскай көрүүнэн хаччыллыа иликтэрин арыйдылар. Мэлдьэхси кулуубун тутуу тохтотуллубут.

Пятилеткалар кирбиилэриннээҕи быйылгы күрдук эмиэ кыстыгы тэрийиигэ итинник итиэтэстэр хаһаарыллыылара хайдах да тулуйуллуон сатаммат. Норуот дезоркайдара ыйбыт итиэтэстэрин туоратыыга совхоз, отделениелар салалталара быһаарыылаах суһал дьаһаллары ылыллара нада.

И. ПОПОВ,
головной группа председателэ.

Эрэлик Эристин аатынан совхоз Чакырдаабы отделениетыгар Абд дойдуну көмүскүүр Улуу сэрэ кыттыылаах А. И. Адамов салайар народнай хонтуруолун группата былааннаахтык үлэлиир. Кыстык туруктар бэрэбиэркэлэр ыытылыннылар, кэстүбүт итиэтэстэри туоратыыга соптоох дьаһаллар ылылыннылар.

Снимокка: А. И. Адамов (уҥа) тракторы заправкалыыр.

ЭНЕРГИЯНАН СӨПТӨӨХТҮК ХААЧЧЫЛЛАР ТУҺУГАР

Оройуон сылга ороскуоттуур электроэнергиятын туортан үһэ күһүҥүнүкыһыгы ыйдарга тахсар. Электрохозяйствоны онуоха эрдэттэн кичэллээхтик бэлэмнээххэ.

Кыһын туттуллар электродвигателлэр, кабеллар, проводтар, тас линиялар, электроустановкалар уонна оборудованиелар хайаатар да техническай көрүүнү, өремүөннэһиини уонна бэрэбиэркэни барыахтаахтар, техническай түруктара олохтоммут быраабылаалар барыкердөбүлэриигэр эппиэтэннэр буолуохтаахтар, ол эрэ кэнниттэн государственнай энергетическэй системаҕа холбонуохтаахтар. Электрическэй энергияны кэмчилээһиҥнэ тэрийэр-техническэй дьаһаллар былааннара оноһуллуохтаах. Барыы объектарга электросчетчиктар олордуллуохтаахтар. Электроэнергияны кэдьүүстээхтик туһаныыга тэрийэр, нитэр-ойдотор үлэ ыытыллыахтаах.

Маҥтан ыла ый үһүс сэрэдэтэ электроэнергияны мөкүтүүрдүк кэмчилиир күүнэн биллэриллэр. Онуоха хас биирдии тэриллэ уонна совхоз салалтата, нэлбиэннэ бүтүннүү активнайдык кыттара эрэйиллэр.

Былырыын «Чурапчы» совхозка электроэнергияны хаччыллыы хаста дараны быстан, элбэх ороскуот тахсыталыы сылдьыбыта. Оттон соптоох түмүгү оногостубатылар. Арыылаах 0,4 киловольтаах тас линията кыһыны туораппат кутталлаах. Маннык хартыына «Мыҥдаҕаайы» совхоз Соловьевтааҕы отделениетыгар эмиэ баар.

Куһаҕан, быета турар линияҥаан туһаныыттан электродвигателлэр элбэхтик саахалланаллар. Онон линияны бэрэдэктээһиҥнэ «Якутсельхозэнерго» учаастага соптоох дьаһаллары ылыах тустаах.

Тэриллэлэр үүтүстэрэ уонна совхозтар кабеллар уонна проводтар изоляцияларын утарсыытын чуолкайдата иликтэрэ бинир бөдөҥ итиэрэннэн буолар. Сорох совхозтар объектарыгар электросчетчиктар баар курдук эрээрилэр, государственнай бэрэбиэркэни барбаккалар, көрдөрүүлэрэ ахсыллар кыахтара суох. Онон электрооборудование кыамтатын толору толуу олороллор, электроэнергияны пимити таһыынан ороскуоттаабыт курдук косполлор.

«Сельхозтехника» холбоһукка быйыл сайын электрохозяйствоны кыһыныгы бэлэмнээһин ыытыллыбата. «Якутсельстрой» мехучастога гараһы саҥардан оногон баран электроустановкалары таҥыыны хобутатта. Электроустановкалары бэлэмнээһиҥнэ ороһуоннаабы кинн балыыһа, дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыбы производственнай управленнета, 13 №-дээх СПТУ эмиэ бытаардылар.

Быраабыла быһыытынан, таһырдьа туруорулуубут электросчетчиктар сылыыллар дьаһыктарга олордуллуохтаахтар. Оттон промкомбинат, «Сельхозтехника» холбоһук, «Якутсельстрой» мехучастогын счетчиктарыгар дьаһыктар оноһулла иликтэр.

Саҥа таҥыллыбыт электроустановкалар энергонадзор учаастага көҥүллээһиннэн эрэ туһаныллыахтаахтарын сорох тэриллэлэр, совхозтар энергосистемаҕа араас кыамталаах электроустановкалары көҥүлэ суох холбуур түбэлтэлэрэ тахсыталыыр. Холобур, «Чурапчы» совхоз быйыл пилораманы көҥүлэ суох холбообута кэстэн пломбаламмыта. Балаҕан ыйыгар үочараттаах бэрэбиэркэҕэ ол пломбаны быһа тардан быраабылаалары тутуспакка эрэ күүстэриҥнэн энергосистемаҕа холбообуттара кэстэн, дьыала прокуратураҕа барыллыыр. 13 №-дээх СПТУ быйыл сайын трансформаторнай подстанцияны уонна пилораманы эмиэ көҥүлэ суох холбоото.

Улахан тымныылар туһа иликтэриҥэ бары электроустановкалары хаачыстыбалаахтык өремүөннэһиэн, бэрэбиэркэлээн үлэҕэ киллэриэххэ.

И. БАИН,
энергонадзор учаастагын начальника, НХОК чилиэнэ.

СТАНДАРТЫ КЭҺИИ ИҺИН

Аһылык бородуукталарыгар олохтоммут государственнай стандарты тутуһуу турутар эт-үүт комбинатыгар уонна эргиэн тэриллэлэриигэр ыытыллыбыт бэрэбиэркэ үүс итиэтэстэр баалларын арыйда.

Чакырдаабы уонна Соловьевтааҕы арыы сыахтарыгар быйыл оноһуллубут арыы 42,2 бырыыһыана бракканна. Ол иҥэтэр 580 кг амтаныыан уонна бөҕөҥ сытааарыыан, 200 кг суоһу аһылыгын сыта ыгыстиннэн итиэннэ 4180 кг уута алдьаҥнан. Оттон Хадаарга 3600 кг арыы бэрэбиэркэламмытыттан үстэн биирдии кэриҥэ аһары уулааба билиннэ. Документтэр хордороллоруннан, райпотребобщество 5340 кг стандарка эпиэттэбэт арыыны кэһиилиннэриэҕэ атыылаабыт. Госторгинспекция атырдьах ыйыгар ыыппыт бэрэбиэркэтигэр 4680 кг арыы бракканнаах.Элбэх арыы хатааан оногоруута тоннорулуннуоҕа.

Итиэ ааныһах хаачыстыбалаах үүт туттуутан, сайыныгы кэмнэ муус толору хаһааныллыбатахтан, бадыбаалар мөлтөх туруктаахтарыттан, комбинат лабораториятара уонна технологтара кэмнэр соптоох ирдэбилин туруорбаттарыттан тахсар.

Райпотребобщество быраабылаанньатын председателин солбуйаччы Л. А. Ермолаевна табаардар хаачыстыбаларыгар уонна атыылаһыны тэрийиигэ контуруоку мөлтөппүтүн иҥин ыйыы оноһулунна.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

ЭЙЭНИ ХАРЫСТААҺЫНҢА 40 СЫЛ

Түөрт үүн сыл анараа өттүгэр, 1945 сыл алтынньы 24 күнүгэр Хомбойуктаах Нациэлар Тэриллэриэ Устааба күүһүгэр киирбэтэ. Биэстэн 159 государствоны түмэр бу аан дойдутаадыы тэриллэ аан дойду иниэ сорҕото бутарин кистары туга, кини Устаабыгар этиллэрин курдук, аан дойдуга эйэни үүнэ кутта суох буолуутун ситиһиилиир, нациэлар иэдьиларыгар хоҥордуу сыҥааннаахтарыны сайыннараары, аан дойдуга бэйэ-бэйэлэрин кэмэ-кэлэҥнэрин үүнэ иэ уонсай сыалларын сиэрбэнэ кэмнэлэр үлэлэрин сурунуур кинниэ буолаары тэриллибэтэ.

ХНТ туһунан ой-санаа эсэ сарсын үгэнэлэн бара турдаҕына, антигитлеровскай коалиция үс баһылыар-кэбулуулэр державалара: СССР, АХШ уонна Англия сэлиэннэччиллэрэ сарсын кэмнэтэн бэлэмнэ үлэлээн ин тэрийэн туһунан бэлэмнэнэн дьүүлэлэстэ кинирбитэриигэр, үчүгэйдэтэ. 1943 сылааччы Москваҕа буолбуут үс державалар тас дойдуларыгар дыпламаттарын министэрдэрин сүбэ мунньахтар сарсын кэмнэттэн бары бүттүүн куттала суох буолуу тэриллэтэ тэриллиэҕэ диэн бастаан ыйытыныгыраабыта. ХНТ Устааба 1945 сылааччы Сан-Франциско-да (АХШ) буолбут аан дойдутаадыы конференциягаа ылыллыбыт «Ирдэбил»-лэрэ.

Ааспыт түөрт үүн сыл устатыгар аан дойду кутталлаах быһыыга-майгыга бааннаах эрэ кэмэ сылдьыбат буолбатах, кризистээх сыр-сыдыан арыт бөҕө, арыт этэн тэнчиларыгар үөскэтэлээбиттэрэ. Империалистическай, эмиграциялаан кэбиэннэнэн хоҥорбуут сэбиэдиссийэлэр тэриллэн бүгүн кийи аймах үрдүкүн олуулаах ракетнай-ядернай кирдээх суоһаанына сабардаах ыҥыгар тиэрэ. Аан дойдуну ити иэдэйэтэн быыһыгыр туһугар барыа эйэҕэ дьүүлэр гыналлар, стаалар хүүстэрэр хаар бүтүр баара.

Былыр эсэ баар кэрэбэлэх дэта Хомбойуктаах ХНТ Генеральнай Ассамблеята Советскай Союз кирдэлэбинэн хоҥоннальнай дойдуларга үөнэ сарсыттарга тутулуга суох буолуулуу бэлэмнэ, тэриллэ. Декларацияны ылыллыбыттан сүүрбэ биэс сыл эстэ. Ити дьүүлэлэх документ бүтүн аан дойдуга эйэ-эйэлэнэ, ыраатыгыр тэриллэ. Планетаҕа сүүстэн таҕыстаҕа тутулуга суох государстволар үөскэлиэхтэрэ. Уонна кинилэртэн үүстэрэ социалистическай государстволары сыстары бөҕө эйэни бэлэмнэтэр, сахаай эрдэх уобаластарга аан дойдутаадыы кэнэ бэлэмнэ үлэлээбэккэ сайыннарар иэнэ тураллар.

Империалистическай державалар Хомбойуктаах Нациэлар Тэриллэриэн бойдоларын сыалларыгар туһаныахтарын баҕаҕыт этиллэр. Кинилэр ХНТ чилиэннэриэн Вашингтонтан барыстыах сайа-саалаҕа охтоорго сорунан аҕаран мэлдьэмнэриэ сиэрэллэр. ХНТ 40 сылга туолуутугар эдэлиэт бэйэтин этиилэриттэн бэлэдэстэриигэр АХШ государственнай секретаара Дж. Шульц эдэр государстволар хайа диэки куоластыылларыгар, ХНТ-гар хаанын быһаарыылары ыйыталларгар Хомбойуктаах Штаттар боччумнаахтык сыҥыналлар диэн ыйытыннулар. «Аан дойдутаадыы фортуларга кэмэлэр хайдах тутуллаллар,—диэн эбии этэ кэлэн,—АХШ ити дьүүлэлэрэ кэтэрэ иэнэ эфтэхтэх сыҥыннаҕыыларыгар сабыдыалламаҕа». Дж. Шульц тыллаларыгар маҥтаҕун кистэммит суоҕурдаах ыйыталар тиэрдиллэр. ХНТ-гэ Панаматтан уларыйа тахсыбыт-туох да тиэрэйэ кэтэрэ.

АХШ ХНТ-гар сыҥыннаах бу аан дойдутаадыы тэриллэ представителлэрэ сүүмэрдэнэллэр эмиэ сабыдыалларыгар. Аан дойду общественнайдаах бэлэмнэтэрэ американскай представительство быйыл ХНТ-гэ бэлэм представителлэриэн обвиняемэ этиэ-эмиэ сыалдьыт гонорарынаах. Ол Уэстрэ хаалбыт чилиэннэтигэр сатаабыта. Бу «обвинение» американскай үөрүйэлэрэ ыраахтааҕа 21 сыл, ол иэдэйиттэн 24 сылга кирэдиэхтэ кэбиэхтэр, үлэлээбэтэх. Киин, чуолаан Чилиэ Алыыбыт демократическай прокуратуратын сүүлэлэрэ уонна кинилэр Пиночет диктатурата сэбиэдэ сыҥыннаах тутулуулуттан «Бэттэрэ» быһаччы кэбиэтэхтэр. Ол иэдэйиттэн Фидель Кастроны кэмэрэ быһаччы ыйыталлыыллар.

ХНТ үлэлээбит түөрт үүн сылын быһаччы тэриллэ, ХНТ планетаҕа эйэ уонна кутталы суох буолуутун хаҥыстабыдыгар турарын туһугар туох тутуулуктаах барытын оҥорбута уонна оҥотоҕо. ХНТ кутталы суох буолуутугар Советтэр тыл этэриэхтэр ССКП КК Политбюротун чилиэнэ, СССР Тас дойдуларгаа дыпламатыгар министэрэ Э. А. Шеварднадзе быһыгыстыбыт: Советскай Союз—ХНТ-ны тэрилтэччиллэриэн бинирдэстэрэ—кинини бүтүүн үөрдэй эйэ дьыл мыыктыбыллаах тэриллэтэн быыстыгыныан көрүүгэ бэлэмнэр. Бэйэлэрэ ХНТ хаҥатыгар кинн порусет ыйыталлыыр тоҕо үчүгэйдик ылыллыр эҥ, сотчоннон түүн буолуоҕа диэн ыйыталлыыт.

Дьэ ол иэдэйэ бэйэлэрэ дойдуут ХНТ кэдьүүгүн барыа дьаһалларынан үрдэтэр эйэ турар.

А. КРАСИКОВ.
(ССТА).

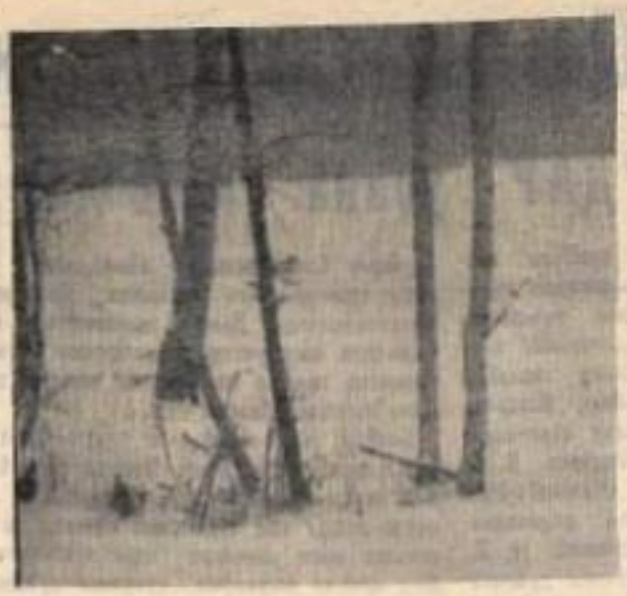

Мэстэйгы хаар. П. Окмешкинов фотоата.

МАХТАНАБЫТ

Бэйэлэрэ оҕолорбут быдаарыгы бэчэчэ Кытаанахтаах дьаһалта-сад хорутуттан хаайыыгынан ылыллыбыттара. Оттон быыстыгыттан ыраах... Учууталлар этэллэриэн, кинилэр уерохтарын ситиһиилэхтэх гарадаттылар.

Ити ниоте-утуйа—дьаһалта-сад интэччитигэр Сусанна Гаврильевна Парфеновага. Бу сэмэй үлэһит оҕону интэнта бары күүһүн биэрэр. Оку бэйэлэрэ оҕолорбутугар коробут. Дьаһалатаадыы сылаалыгар интернат дьоҕурдаах туһалыыр хаҥа кэлэр.

Ити эйэ махтал-баҕалаах.

ТӨРӨППҮТТЭР.
Бөтөкөн.

П. А. Ойуунускай аатынан Саха государственнай драматическай театрын 60 сылаа туолуутугар

Саха театральнай искусствотын аар балаҕана

Былыр алтынньыга П. А. Ойуунускай аатынан Саха государственнай драматическай театра бэйэтин аҕай сылын быыстыр 60-с сылын ааҕар.

1924 сылааччы алтынньыгы буолбут Саха уобаластаадыы III партийнай конференция уураахтыы олохха киллэрэн 1925 сыл ыйыт устарга партия обкома Иҥэчча нарыннай театрын иэнэн саха национальнай труппатын тэрийэргэ быһаарбыта. Оннооҕор сурунаал Якутскай куурахха уерэтэр мэтэтэр сүүмэрдэммиттэрэ: В. В. Местников, Т. Н. Местникова, М. Е. Федорова, П. Г. Габышев, П. Я. Игнатьев, Ф. Ф. Корнилова, Н. К. Бычкин уо. д. а. Режиссерунан Д. Д. Большева диэн киэнэйбыта.

1925 сыл алтынньы бастакы күннэриттэр Якутскай куорат үөрүйэлэриттэн труппа бастакы афишата ыйаммыта. Труппа алтынньы 17 күнүгэр бэйэтин бастакы сезонун П. Д. Неустроев «Куйаан тыыны» диэн комедиятынан аспыта.

Республика правительствата 1926 сылааччы первой театры Саха национальнай театрыттан тэрийбэтэ. Киин бастакы директорынан сурунаалчыны Анемподист Софронов анаммыта.

1930 сылааччы театр Тутааччылар кулуупаларыгар кэспүтэ.

Оччоҕоорго дааныы театральнай искусство сайдыытыгар партийнай советскай органнар уларыйа бөдөҥнэтэллэр турааллара. П. А. Ойуунускай театры кытта ыкса сибэкки туттыбара. Киин театры көрөр правительственнай комиссия чилиэнэ этэ.

Саха АССР Киин Сиэтэриллэх Комитетын Президиумун ити сыл жулун тутар 28 күннэриэн хуораанынан театрга П. А. Ойуунускай аата ыйыллыбыта. 1936 сылааччы Москваттан сахаттан чинчийэн турдук театральнай тэриллэр ыччаттар үөлэлэн кэлбиттэрэ. Кинилэр коллективка тэйүү күүһүнэн буолбуттара. Театр репертуара эссэ хаҥаабыта.

Бу кэмнэ Саха сурунаалыгар балыктаабыт быыстыбыт. Кинилэр ыччаттар театрга аҥаан тахсыбыахтыах үлэлээбиттэрэ. Д. К. Сивцева—Суорун Омоллоон, Н. Е. Мординов—Аммо Аччыгыйа, С. П. Ефремов поруоссаа умнуллубат үөбараастардаах драмаларга, трагедиялаарга артистар маастарыстыбалара үүнүүтүгэр тирах буолбуттара. Театр оку тэҥэ Советскай Союз бырааттыы норуоттарын драматургтарын аймаҥнарын турунтарбыта.

П. А. Ойуунускай аатынан Саха государственнай театра 1957 уонна 1972 сылларгаааҕа Москваҕа уонна Уфаҕа Саха литературатын уонна искусствотын күннэригэр ситиһиилэхтик ыытыбыта. Оттон быыстыр атыырдыах ыйыгар дойдубут тэбэр сурааҕар Москваҕа тиийэн үрдүк ордоҕоох столица көрөччүтүгэрэ 60 сылларах ааптан этчуоттаан кэлэр. Оннооҕор сылларах дьаныардах үлэ тумуга уорут-кутуу тосхоллоннор.

Т. КАРДАШЕВСКАЙ.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

«Якутсовхозстрой» мелиоративнай салаата, оройуоннаары киин балыыһа коллектива производство сэбиэдиссэйэ А. В. Гоголевка уонна лаборант М. В. Гоголевага кинилэр тэтимнэр ыйаллэр.

ГОГОЛЕВА
Александра Алексеевна

ойбутуттан кутурданнарын тиэрдэллэр.

Таҥыыр ыйэбит, эбэбит, уҥа ветерана

ГОГОЛЕВА
Александра Алексеевна

уйуо маҥнан маҥнытын ойбутун, дириҥнин, курдуйан туран, ыйтиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэннэрэ, хойуттэрэ.

ХАЙДАХ ТЭРИЙИЭХХЭ

Мунхалаах быһыы буолаары турдаҕына

Балыгы бултаабыныыны дьарыктаах ыччаттар—райпотребобщество, дескэ, бэлэхтэр уонна балыксыттар обществолэрэ оройуоннаары тэриллэтэ уонна сэбиэдэлэр журе анаммыт балыктаабыны сүрүн көрдөрүллэрин хаалбаҥ суох тутуһуохтаахтар.

Ол кэрдиҥнэр хаанныктарый?

Бастакытынан, мунхалаах бэлэхтэр уонна балыксыттар обществолэрин оройуоннаары тэриллэтэ бэлэмнэ регистрациялыахтаахтар.

Иккиэйэнэн, мунхалаахынна аналлаах бириэдэлэрэ тэриллэн, кинилэргэ быыстаннары тиэрдэн туһаныахтар тэриллэ, сиэдэр салайаччыгыын бириигэйэн оҥоһуллуохтаах. Оннооҕор бириэдэ состава, балыктыыр куоларга ыйыллыахтаахтар. Дьоҕабар түөрт силлиэхтэх.

Үсүһүнэн, уугтан уонна технигэттэн сэрэхэтэх бэлэмнэ инструктаж оҥоһуллан туһаныахтарга кэмэ баттаталыахтаах.

Төрдүһүнэн, кэтэх бас билиҥэ уонна этэтэ-обществоҕа коллективнай чилиэннэрэ кинрбэтэх тэриллэ-тэриллэ иэдэйэх мунхалаах туһаныахтаах. Оннооҕор захсыбакка, күүс этэ-тэнэ балыктаабыт браконьердаабыт быыстыбыт корудаах бэлэмнэ бэлэмнэ дьыл-кистэлэҥнэ эдэ-тардыллар, бэлэмнэ тэриллэрэ бэсэ тутуллан ылыллыахтар.

Кэбиэдэт исполком бэйэлэ сессиятыгар оройуон балыктаах күннэрэ тэриллэрэ-бастах сыҥаатаабыт кэмнэрэ. Онуоха сахтаатар күннэрин бастах сессиятыгар эрэ бэлэмнэ тиэрдиллэр. Оннооҕор сахтаатар сахтаабыт кэмнэрэ, сельсоветтар исполкомнарын кэмнэрэ эрэ бэлэмнэ.

Балыктаабыт быдаанныгын тэлэрэ сыҥаарыллыбыт күннэргэ этэ кэн да кэмнэ суох балыктыыр кыталыктыах бэлэмнэ.

Бэлэхтэр уонна балыксыттар обществолэрин кэлэктиэбнай чилиэннэрэ тэриллэр обществолэрэ оройуоннаары тэриллэтэн иэдэйэ бэлэмнэ быыстаабыт тэлэрэ дьоҕабар оҥоһуллуохтаах. Кинилэргэ сиэтэх күннэр сыҥаарыллыахтар.

Республика, оройуон уулларыгар балыктаабыт бырааптыыларга туһаныахтаах научнай учреждениелэр сэбиэдиссийэлэригэр тэриллэн оҥоһуллубуттара уонна бэлэмнэнэллэбиттэрэ. Оннооҕор кинилэр сыр-ахсыа хаалбаҥ суох тутуһуллуохтаахтар.

В. НОЕВ.
Бэлэхтэр уонна балыксыттар обществолэрин оройуоннаары тэриллэтэн председателэ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уолсай 21-505.

«Саха олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча ул. Карла Маркса 12. Тираж 3465